

S P R A W O Z D A N I E

z realizacji

Gminnego programu

**przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2011-2015**

w 2011 roku

I. Wprowadzenie

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015 tworzy lokalną strategię w zakresie ograniczania rozmiaru przemocy w rodzinie, poprawy bezpieczeństwa rodzin oraz minimalizacji szkód spowodowanych stosowaniem przemocy. Ustanowiony został uchwałą nr VII/47/11 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015”. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świdnicy.

Celem Programu jest wypracowanie sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom i rodzinom doznającym przemocy. Jego osiągnięcie możliwe jest tylko przy współpracy przedstawicieli wszystkich służb i instytucji, które zobowiązane są do działań na rzecz profilaktyki w powyższym zakresie. Przy wdrażaniu Programu uczestniczyli przede wszystkim pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy, placówki oświatowe, ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości oraz organizacje pozarządowe. Adresatami są: cała społeczność Miasta, świadkowie przemocy w rodzinie, jej sprawcy i przede wszystkim ofiary przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze i niepełnosprawne.

II. Realizacja Programu w 2011 roku

Zadanie 1.

Poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów przemocy w rodzinie

- **działania diagnozujące rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie, profesjonalne formy pomocy ofiarom przemocy, potrzeby szkoleniowe w powyższym zakresie**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi stałą współpracę, w szczególności ze szkołami i Komendą Powiatową Policji, w zakresie monitoringu wspólnych klientów, poprzez spotkania, wymianę informacji, opracowywanie procedur oraz udział w szkoleniach. Pracownicy socjalni oraz funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji, od poniedziałku do piątku, w ramach dyżurów popołudniowych w godzinach od 15.30 do 17.30, monitorują środowiska wskazane, jako zagrożone demoralizacją nieletnich. W 2011 r. przeprowadzono:

- 194 dyżury popołudniowe,
- u 393 osób/rodzin objętych patronażem.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje również realizację działań oraz rozliczanie umów z podmiotami, którym Ośrodek lub Urząd Miejski zlecił realizację zadań w zakresie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem.

Zadanie 2.

Uwrażliwienie społeczności lokalnej na przemoc w rodzinie

- **działania informacyjne na rzecz społeczności lokalnej propagujące skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej:

- uczestniczył w realizacji ogólnopolskich oraz lokalnych projektów:
 - „Postaw na rodzinę”, ogólnopolskiej kampanii mającej na celu ukazywanie wartości rodzinnych w życiu osobistym człowieka, jak przekazywanie tradycji, wspólne świętowanie i spędzanie wolnego czasu,
 - „Bez lęku i agresji w świdnickich szkołach” w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przeszłości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”, adresowanym do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, w szczególności usytuowanych w centrum Miasta,
 - „Mama Tata i Ja”, zrealizowanego w formie festynu promującego bezpieczną rodzinę, wolną od uzależnień i przemocy,
- zakupił pakiety materiałów informacyjnych i edukacyjnych: „Reaguj na przemoc”, „Co każdy radny wiedzieć powinien”, „Dziecko w systemie pomocy społecznej”, „Postaw na rodzinę”, książki, komentarze i poradniki z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- na stronach: www.mops.swidnica.pl w zakładce Pomoc specjalistyczna umieścił, na bieżąco aktualizowane, informacje o miejscach i formach pomocy, zawierające dane teleadresowe, informacje o sposobie kontaktu, czasie i miejscu, gdzie można uzyskać poradnictwo i wsparcie oraz o jego zakresie.

Zadanie 3.

Podniesienie umiejętności służb społecznych w zakresie organizowania pomocy ofiarom przemocy oraz promowanie metod wychowawczych bez przemocy

- **działania edukacyjne skierowane do służb społecznych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz do środowiska szkolnego**

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił realizację:
 - warsztatów rekomendowanych przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno Pedagogicznej przy Ministerstwie Edukacji Narodowej:
 - „Trening Zastępowania Agresji” dla nauczycieli i pedagogów, realizowany w ramach projektu „Bez lęku i agresji w świdnickich szkołach” – 26 uczestników,
 - „Trening Pewności Siebie”, przygotowujący psychologów i pedagogów szkolnych do samodzielnego realizowania treningów na rzecz dzieci-ofiar przemocy rówieśniczej – 21 uczestników,
 - superwizji dla psychologów zatrudnionych w szkołach podstawowych, gimnazjach i Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej – 10 uczestników,
 - warsztatów edukacyjno-wspierających dla pracowników socjalnych, zwiększających kompetencje w zakresie umiejętności interpersonalnych – 18 uczestników,
 - szkolenia w zakresie prawnych aspektów i instrumentów według znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy – 19 uczestników, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 12 osób, SP ZOZ Powiatowe Pogotowie Ratunkowe – 2 osoby, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia – 1 osoba, Komenda Powiatowa Policji – 2 osoby, Sąd Rejonowy – 2 osoby,

- seminarium na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego – 12 uczestników.
- Miejskie szkoły podstawowe i gimnazja realizowały działania adresowane do społeczności szkolnej, m.in.:
 - szkolne programy profilaktyczne, np. „Przeciwdziałanie agresji i przemocy rówieśniczej”, „Szkoła bez przemocy”, „Saper – czyli jak rozminować agresję?”, „Agresji – STOP”,
 - udostępnianie ulotek i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych uczniom i rodzicom,
 - organizowanie pogadarek oraz zajęć wychowawczych z elementami profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy rówieśniczej,
 - podnoszenie kompetencji nauczycieli, poprzez udział w szkoleniach, m.in. „Współpraca z rodzicami”, „Praca z ofiarą przemocy”.

Zadanie 4.

Stworzenie warunków wspierających rodzinę w zakresie przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, przerwania cyklu przemocy, zapobiegania kolejnym aktom przemocy w rodzinie

- **działania interwencyjno-wspierające polegające na rozwoju osób i form służących pomocą ofiarom przemocy w rodzinie**

✓ organizacja specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem

- Urząd Miejski zlecił:
 - ⇒ Fundacji Centrum Praw Kobiet z Wrocławia, w wyniku przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, realizację zadania „Prowadzenie punktu pomocy psychologiczno-pedagogiczno-prawnej z telefonem zaufania”, udzielającego pomocy i wsparcia mieszkańcom Świdnicy, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej wynikającej z doświadczania przemocy fizycznej, seksualnej, psychicznej, ekonomicznej, instytucjonalnej w różnych obszarach życia oraz doświadczających dyskryminacji:
 - poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne – 170 godz., 63 osoby,
 - poradnictwo prawne – 172 godz., 109 osób,
 - telefon zaufania – 42 godz. tygodniowo;
 - ⇒ SP ZOZ Zakładowi Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze realizację w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świdnicy programu „Prowadzenie terapii dla mieszkańców Świdnicy uwikłanych w problem alkoholowy i przemocowy, w oparciu o profesjonalny program”, w ramach którego sfinansowano pracę specjalistów w zakresie świadczeń realizowanych w programie ponadpodstawowym – niefinansowanym przez Narodowy Fundusz Zdrowia, w formie zadań:
 - Zapobieganie Nawrotom Choroby, terapia grupowa – 15-21 osób,
 - Trening umiejętności służących zdrowieniu, terapia grupowa – 8-16 osób,
 - Grupowy Trening Asertywności dla Uzależnionych – 16 osób,
 - Praca nad odbudowaniem poczucia własnej wartości dla uzależnionych, terapia grupowa – 6-12 osób,
 - Praca nad Złością, terapia grupowa – 12-21 osób,
 - Terapia dla osób doświadczających przemocy domowej, terapia grupowa – 9 osób,
 - Terapia indywidualna dla osób doświadczających przemocy domowej i dla rodziców osób uzależnionych – 19 osób,
 - Grupowy Trening Asertywności dla Osób Doświadczających Przemocy – 15 osób;
 - ⇒ psychologom pełnienie dyżurów we wszystkich miejskich szkołach: 5 podstawowych i 4 gimnazjach, w ramach których udzielali indywidualnych konsultacji oraz realizowali zajęcia grupowe dla społeczności szkolnej, tj. uczniów i ich opiekunów, ze szczególnym uwzględnie-

niem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla nauczycieli:

- 3.288,5 godz. konsultacji,
- 3.850 konsultacji indywidualnych, w tym udzielonych: 1.485 uczniom, 745 rodzicom i opiekunom, 1.024 nauczycielom,
- konsultacje grupowe, w tym udzielone: 4.022 uczniom, 321 rodzicom i opiekunom, 169 nauczycielom.

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił:

⇒ realizację pomocy psychologicznej podczas dyżurów psychologa cywilnego i policjanta w Komendzie Powiatowej Policji w ramach „Niebieskiego Popołudnia”, dla osób pokrzywdzonych w wyniku przestępstwa, z problemami dotyczącymi przemocy i uzależnień, rodziców i opiekunów osób nieletnich sprawiających problemy wychowawcze, nauczycieli i pedagogów w zakresie przeciwdziałania patologicznym zachowaniom nieletnich:

- 99 osób, w tym 11 niepełnoletnich;

⇒ udzielanie konsultacji i prowadzenie grup wsparcia w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej certyfikowanemu specjalście psychoterapii uzależnienia od narkotyków:

- konsultacji udzielono 349 osobom, w tym 145 kobietom, 204 mężczyznom, w zakresie:

- narkomanii – 255 konsultacji,
- alkoholizmu – 130 konsultacji,
- lekomanii – 10 konsultacji,
- uzależnień niechemicznych – 51 konsultacji,
- współuzależnienia – 74 konsultacje,
- przemocy – 21 konsultacji,
- problemów wychowawczych – 44 konsultacje,
- interwencji kryzysowej – 22 konsultacje,
- Dorosłym Dzieciom Alkoholików – 23 konsultacje;

⇒ udzielanie porad i wsparcia w zakresie uzależnień firmie Gabinet Psychoterapii Uzależnień i Współuzależnienia:

- klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skierowanym przez pracowników udzielono 134 konsultacje, 90 osobom, z czego:

- 40 osób zostało zmotywowanych do leczenia w Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia,
- 3 osoby systematycznie uczestniczą w Grupie Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej,
- 2 osoby zostały skierowane na leczenie stacjonarne,
- 12 osób podjęło leczenie,

- w ramach terapii prowadzonej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej udzielono 206 porad, 77 osobom, w tym w zakresie:

- przemocy – 116 porad, 3 osobom,
- współuzależnienia i przemocy – 110 porad, 37 osobom,
- uzależnienia – 55 porad (w tym od hazardu – 3 porady), 26 osobom (w tym od hazardu – 3 osobom),
- w Grupie Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej uczestniczyło 9 osób;

⇒ udzielanie poradnictwa, wsparcia i konsultacji, w ramach obowiązków służbowych, przez psychologa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

- klientom Domu Dziennego Pobytu „Przystań” i ich rodzin – 150 konsultacji,

- klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – 288 konsultacji w ramach pierwszego kontaktu, w tym porady:

- w zakresie problemów związanych z uzależnieniem – 95 konsultacji,
- w zakresie problemów związanych z przemocą domową – 101 konsultacji,
- w zakresie problemów wychowawczych – 74 konsultacje,
- związane z chorobą psychiczną – 76 konsultacji,

- w zakresie bezdomności – 11 konsultacji,
 - w zakresie bezrobocia – 141 konsultacji,
 - w zakresie problemów seksualnych – 19 konsultacji,
 - w zakresie problemów małżeńskich – 54 konsultacje,
 - w zakresie problemów dotyczących niepełnosprawności – 127 konsultacji,
 - związane z wizytą domową – 120 konsultacji,
- w ramach interwencji kryzysowej realizowanej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej – 135 konsultacji w ramach pierwszego kontaktu, w tym porady:
- w zakresie problemów związanych z uzależnieniem – 29 konsultacji,
 - w zakresie problemów związanych z przemocą domową – 39 konsultacji,
 - w zakresie problemów wychowawczych – 56 konsultacji,
 - związane z chorobą psychiczną – 44 konsultacje,
 - w zakresie bezdomności – 2 konsultacje,
 - w zakresie problemów seksualnych – 9 konsultacji,
 - w zakresie problemów małżeńskich – 49 konsultacji,
 - w zakresie problemów dotyczących niepełnosprawności – 27 konsultacji,
- w ramach terapii indywidualnej – 34 podopiecznym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, 12 podopiecznym Domu Dziennego Pobytu „Przystań”, 6 klientom Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
- ⇒ udzielanie poradnictwa, wsparcia i konsultacji, w ramach obowiązków służbowych, przez radcę prawnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:
- 104 konsultacje udzielone klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skierowanym przez pracownika, w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej.
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie udzielił porad:
 - psychologicznych – 152 osobom,
 - psychologicznych w ramach działania „Media Zaufania” – 43 osobom,
 - prawnych – 242 osobom, w tym 20 porad w zakresie problemów związanych z przemocą,
 - prawnych w ramach działania „Media Zaufania” – 44 osobom,
 - w zakresie problemów wychowawczych – 303 osobom,
 - w zakresie problemów związanych z uzależnieniem – 401 osobom,
 - w zakresie problemów związanych ze współuzależnieniem – 153 osobom,
 - w zakresie problemów związanych z przemocą domową – 320 osobom.
 - Prokuratura Rejonowa:
 - udzieliła nieodpłatnie porad prawnych 81 osobom, w tym 12 osobom w ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przystępstw”,
 - prowadziła postępowania wobec 72 sprawców przemocy, w tym:
 - wobec 16 sprawców zastosowano nieizolacyjne środki zapobiegawcze, m.in. dozór Policji (obowiązek stawiennictwa w Komisariacie Policji miejsca zamieszkania), zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego oraz utrzymywania z nim bezpośrednich kontaktów, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
 - wobec 11 sprawców zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

✓ **umożliwienie dzieciom z rodzin wieloproblemowych uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego**

Urząd Miejski, w wyniku przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecił realizację w latach 2010-2012 zadania „Prowadzenie świetlic środowiskowych z programem socjoterapeutycznym dla dzieci i młodzieży”. W 2011 r. zadanie realizowały:

- Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, w ramach Świetlicy Profilaktyczno Wychowawczej „Oratorium” – 75 dzieci,

- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce” – Centrum Przyjaźni Dziecięcej, w ramach Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży – 60 dzieci,
- Fundacja Ziemi Świdnickiej Na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy „SKSK”, w ramach Świetlic Środowiskowych Osiedlowych Klubów Integracyjnych „Zawiszów” i „Jagiellońska” – 45 dzieci,
- Caritas Diecezji Świdnickiej, w ramach Świetlicy Socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – 25 dzieci.

Świetlice środowiskowe uczestniczą w procesie wychowywania dzieci wraz z rodziną oraz szkołą, pod opieką m.in. pedagogów, psychologów, socjoterapeutów, nauczycieli przedmiotowych. Zapewniają wsparcie w pokonywaniu trudności szkolnych, w kryzysach rówieśniczych i osobistych, organizują czas wolny w formie pozalekcyjnych zajęć sportowych i twórczych o różnym charakterze, realizują zajęcia socjoterapeutyczne, profilaktyczne, pomoc socjalną i dożywianie.

✓ **zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie miejsca w hostelu**

Urząd Miejski, w wyniku przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecił realizację zadania „Prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie” Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”:

- zapewniono schronienie i wsparcie 9 osobom (3 dorosłe, 6 dzieci) przez okres od 3 do 9 miesięcy – 1.680 osobodni,
- udzielono 16 porad w ramach wsparcia psychologiczno-pedagogicznego,
- zgłoszono 1 dziecko do Sądu Rodzinnego, które umieszczone zostało w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

✓ **powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach**

Na podstawie uchwały nr VII/48/11 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, zarządzeniem nr 0050-247/2011 Prezydenta Miasta Świdnicy z dniem 7 września 2011 r. powołano Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy. W skład Zespołu weszli przedstawiciele instytucji związanych z realizacją zadań na rzecz pomocy osobom indywidualnym, rodzinom, grupom problemowym lub środowisku: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Powiatowej Policji, Prokuratury Rejonowej, Straży Miejskiej, SP ZOZ Regionalnego Szpitala Specjalistycznego „LATAWIEC” i Powiatowego Pogotowia Ratunkowego, Urzędu Miejskiego, Sądu Rejonowego i organizacji pozarządowej.

W ramach zadań realizowanych przez Zespół Interdyscyplinarny:

- 1) wpłynęło 11 Niebieskich Kart – A (1-sz karta wpłynęła 7 listopada 2011 r.), wszczynających procedurę, w których dokumentuje się zgłoszoną sytuację, co zastano na miejscu oraz jakie działania podjęto,
- 2) członkowie grup roboczych wypełnili 6 Niebieskich Kart – C, sporządzanych w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zakresie analizy sytuacji rodziny,
- 3) członkowie grup roboczych wypełnili 4 Niebieskie Karty – D, sporządzane w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

✓ **realizacja programów podnoszących umiejętności wychowawcze rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych**

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił realizację programu profilaktycznego „Szkoła dla rodziców”, w oparciu o koncepcję wychowania bez porażek T. Gordona „Wychowanie bez po-

rażeń”, A. Faber, E. Mazlish „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”, J. Sakowskiej „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

Program ukończyły 23 osoby, w tym 3 mężczyzn.

- Miejskie szkoły podstawowe i gimnazja realizowały działania adresowane do społeczności szkolnej, m.in.:
 - podnoszące kompetencje wychowawcze rodziców w zakresie m.in. postaw rodzicielskich, oddziaływań wychowawczych, systemu nagród i kar,
 - podnoszące kwalifikacje nauczycieli poprzez udział w szkoleniach, m.in. „Współpraca z rodzicami”,
 - indywidualne poradnictwo dla rodziców.